

FARK ETMEK, HİSSETMEK VE GÖRMEK ÜZERİNE

emine şimşek

Anlam, insan ile hayata bakışı arasında ortaya çıkar. Dolayısıyla hayatta anlamın oluşturulabilmesi için kâinata derin bir hissedişle bakabilecek gözlere ihtiyaç vardır. Yani, hissedemeyen fark edemiyor, fark edemeyen hissedemiyor.”

*Allah'ım, yarattığın güzellikler karşısında duyduğum hayreti eksik etme.
İyi, güzeli fark ettir, hissettir.*

Hayat, fark etmekle başlar. Binlerce insan arasından bir insanı, yüzlerce sayfa arasından bir cümleyi, dinlediğin şarkıdan bir melodiyi... Fark ettiğin şey, senin kalbinin bakışını gösterir. Bu görüşün de senin dünyanda bir adı, bir anlamı olur. Mecnun, onlarca insan arasından Leyla'yı fark eder, Leyla'nın adı onun için aşka bürünür. Sezai Karakoç, beklemeye şair hassasiyetiyle yaklaşır ve bu bakışı “Monna Rosa” başlıklı şiirinde mısralara döndürür: “Yağmurdan sonra büyümüş başak/ Meyveler sabırla olgunlaşmış.” Nuri Bilge Ceylan, bir elmanın ağaçtan düşüp yuvarlanarak ırmağın suyunda süzülüşü anı *Bir Zamanlar Anadolu'da* filminde gösterir. Vincent van Gogh, sanatoryumdaki odasının penceresinden görünen manzarayı resmeder. Bu manzaraya pek çok kişi bakar ama Van Gogh'un resmettiğini gören sadece ressam olur.

Şimdi şöyle bir bak etrafına, sen neyi fark ediyorsun? Hayatın koşturmacası arasında bir gülün

açışını, bir kuşun ağacın dalına konmasını, için sıkıldığında göğe doğru kalkan başını, yağmurun ilk damlasının saçlarına düştüğündeki tavrını, otobüs şoförünün ellerindeki çatlakları, komşu çocuğunun ayakkabılarındaki çamurları... Onlarca şey arasından neleri görüyor gözlerin? Güzellikleri seçebiliyor musun, yoksa sıkıntılar, eksiklikler mi çarpıyor gözlerine? O gördüğün şeye çok iyi bak olur mu, çünkü gördüğün her ne ise o sensin, o senin kalbin.

Birkaç yıl önce internette yayınlanan bir videoyu hemen hemen herkes izlemişti. O videoyu hatırlayacak olursak bir kişi şelalenin önünde duruyor ve “Anlatmaya gerek yok, görüyorsunuz.” diyordu. Evet, haklıydı, hepimiz görüyorduk; ama neyi görüyorduk? İnsanın bir şeye baktığında gördükleri hayat algısıyla ilgilidir. Kiminin öylesine bir dağ, taş, yağmur, şelale olarak gördüğünü kimi bir şiir, şarkı, resim, şükür kaynağı olarak görüp huzur duyar. Allah'a bunca

güzel şeyi var ettiği için teşekkür eder.

Bu durumda diyebiliriz ki, güzeli fark etmek için sadece gözler yetmiyor, hisseden bir kalp de gerekiyor. Bir şeye bakmakla bir şeyi görmek aynı şey değil ki... İran sinemasının usta yönetmenlerinden Abbas Kiyarüstemi, yönetmenliğini ve senaryo yazarlığını yaptığı *Kirazın Tadı* (Ta'm e guilass/ Taste of Cherry) isimli filminde, Tahran sokaklarında kamyoneti ile dolaşıp intihar ettikten sonra para karşılığında mezarına toprak atarak kendisine yardım edecek birini arayan Bedii'nin hikâyesini anlatır. Bedii ile aracına en son aldığı kişi olan Bakiri arasında geçen şu diyalog anlamlıdır:

Ne kadar güzel bir yer.

Güzel mi? Toz topraktan başka bir şey yok.

Toprağın güzel olduğunu düşünmüyor musun? Bütün güzel şeyleri bize toprak verir.

Anlam, insan ile hayata bakışı arasında ortaya çıkar. Dolayısıyla hayatta anlamın oluşturulabilmesi için kâinata derin bir hissedişle bakabilecek gözlere ihtiyaç vardır. Yani, hissedemeyen fark edemiyor, fark edemeyen hissedemiyor. Bu durumda denilebilir ki anlatmaya gerek var, çünkü görüyorsunuz.

Peki, ya insanın göre göre göremez oldukları?

Her gün yürüdüğü yol, baktığı yüzler, yaptığı işler, insan için bir süre sonra görülmez hâle geliyor. Masanın ortasında duran vazoyu ne kadar çok severek almış olursanız

olun, o bir süre sonra sizin için varlığı kanıksanmış bir nesne hâline geliyor. Onu o kadar çok görüyorsunuz ki göremez oluyorsunuz.

İnsan sevdiklerine de bu muameleyi yapıyor. Annesi, babası, kardeşleri, eşi, çocukları... İnsanın yanı başındadır, o kadar güzeldir ki... İnsan, göre göre onların güzelliklerini fark edemez oluyor. Çünkü kanıksanmış güzellik artık güzel olan değildir, sıradan olandır, bilinendir. İnsan, güzel karşısında duyduğu hayreti yitirdiğinde bir boşluğa düşer. Yaşamı tatsız tuzsuz bir şey hâline gelir. O zaman belki bir arayışa girer, yeni güzel bir şey

bulmak ister. Bulur da belki ama yine aynı süreci yeniden yaşar. Sonra bir tatminsizlik duygusu kaplar kalbini. Her neye sahip olursa olsun kani olamaz. Güzele, hep bir hayret ve şükür nazarıyla yaklaştığında ise hayatın, Allah'ın verdiklerinin kıymetini anlar. Huzuru, mutluluğu, şükrü o zaman yaşar.

İnsanın ara ara kalbinden gelen bir soru vardır ya hani: "Kimim ben?" Bu sorunun cevabını insanın hayat karşısındaki bakışı vermiş oluyor. Âlemde her neyi görüyorsan sen "o"sun!

